

OPLEIDINGSPROGRAMMA JANUARI - JUNI 2023

PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

• WETGEVING (3 U.) (A. LIESENBORGH)

In Brussel zijn de regels betreffende het gebruik van pesticiden vastgelegd in de ordonnantie "pesticiden" van 2013, evenals in zijn uitvoeringsbesluiten. Dit is een omzetting van de Europese Richtlijn 2009/128/EG, die een actiekader invoert ter verwezenlijking van een pesticidegebruik dat verenigbaar is met duurzame ontwikkeling.

Deze opleiding maakt u vertrouwd met het wettelijke kader voor het gebruik en de opslag van fytoproducten: voorzorgsmaatregelen, beperkingen en verbodsbepalingen.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 21/03/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 21/03/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussels

• FYTOLICENTIE: GEVAREN EN RISICO'S VAN PESTICIDEN + GOEDE FYTOSANITAIRE PRAKTIJKEN (3 U.) (A. LIESENBORGH)

Fytoproducten kunnen net als alle andere chemische producten gevolgen hebben voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en de mensen die ermee in contact komen. Ze kunnen ook nadelige gevolgen hebben voor het milieu.

Men moet zich altijd bewust zijn van de mogelijke gevolgen van deze producten voor de gezondheid en het milieu en moet alle nodige maatregelen nemen om deze gevolgen te beperken.

Deze opleiding is bedoeld om de gebruikers bewust te maken van en te informeren over de gevaren en risico's die aan het gebruik van fytoproducten zijn verbonden.

Goede fyto-sanitaire praktijken omvatten alle praktijken die een doeltreffende bescherming garanderen en tegelijkertijd de nadelige gevolgen voor de gezondheid en het milieu tot een minimum beperken.

Deze opleiding heeft tot doel de gebruikers te helpen bij het beheer en het gebruik van fytoproducten.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 28/03/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussels

• BEHEER EN GEÏNTEGREERDE BESTRIJDING (3 U.) (A. LIESENBORGH)

Geïntegreerde bestrijding of geïntegreerde gewasbescherming is een methode voor gewasbescherming die schade door plagen en ziekten binnen de perken houdt met behulp van een combinatie van technieken die rekening houden met de ecologische, toxicologische en economische eisen. Deze benadering is gebaseerd op experimenten en observatie en beschouwt het milieu en de biodiversiteit bovenal als bondgenoten. Ze geeft dus voorrang aan natuurlijke methoden en producten, maar vooral aan preventieve maatregelen; fytoproducten worden slechts in laatste instantie toegepast.

Geïntegreerde bestrijding is een van de maatregelen die Europa heeft genomen om tot een duurzaam pesticidegebruik te komen in het kader van Richtlijn 2009/128/EG. Deze richtlijn definieert de belangrijkste beginselen van geïntegreerde gewasbescherming op Europees niveau en wordt sinds 1 januari 2014 door de lidstaten ten uitvoer gelegd.

Deze opleiding is een inleiding tot de basisbeginselen van geïntegreerde bestrijding. Ook worden de belangrijkste plagen, hun biologie en belangrijkste kenmerken, evenals de milieufactoren en de gebruikte preventieve en curatieve bestrijdingstechnieken voorgesteld.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 04/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 04/04/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussels

• KENNIS EN GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN (3 U.) (A. LIESENBORGH)

Gewasbeschermingsmiddelen worden enkel nog in laatste instantie gebruikt wanneer een bepaald probleem moeilijk beheersbaar wordt. Maar het is toch noodzakelijk om er goed mee te kunnen omgaan. Deze opleiding belicht eerder de praktische kant van het gebruik van deze producten: werking van de verschillende GBM, inrichting en organisatie van de opslagruimte, beheer van afval en reststoffen, keuze en onderhoud van de werktuigen, ... Dit alles om de risico's voor de gebruikers en hun omgeving zoveel mogelijk te beperken.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 11/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 11/04/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussels

PLANTEN IN DE STAD

• OPLEIDING 'PLANTEN IN DE STAD' (3 U.) (A. LIESENBORGH)

De meeste planten die in stedelijke gebieden groeien, worden vaak beschouwd als banaal, nutteloos of zelfs ongewenst. Er wordt maar zelden echt naar gekeken noch worden ze naar waarde geschat. In deze module stellen we voor om ze op een andere manier te leren kennen: Hoe ziet hun levenscyclus eruit? Wat hebben ze nodig om zich te ontwikkelen? Je leert de belangrijkste plantenfamilies en de bekendste sierplanten herkennen en een snelle bodemdiagnose stellen. We gaan ook dieper in op bio-indicatorplanten, spontane begroeiing en invasieve planten.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 31/01/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 31/01/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussels

ECOLOGISCH BEHEER

• PRINCIPES VAN ECOLOGISCH BEHEER (A. LIESENBORGH)

Ecologisch beheer betekent waar nodig maar ook zo weinig mogelijk onderhouden en zo geleidelijk evolueren naar ecologisch beheer, wat aansluit bij op de natuur gebaseerde oplossingen om zowel het onderhoudswerk te beperken als de biodiversiteit te bevorderen. Ecologisch groenbeheer kan worden toegepast in een tuin, een park of een gemeente.

Deze opleiding biedt een theoretische kijk op verschillende aspecten van diverse ecologische beheerspraktijken (maaien, snoeien, bloemperken ontwerpen...): wanneer en hoe toepassen, welke variëteiten kiezen, de belangrijkste aandachtspunten...

- Doelgroep: Terreinpersoneel
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 07/02/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 07/02/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• PRAKTIJKOPLEIDING: MAAIMETHODES (A. LIESENBORGHES)

Maaien is een doeltreffend alternatief voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Maar je moet goed weten wat "ecologisch" maaien juist inhoudt.

Tijdens deze praktijkopleiding leer je hoe je een zeis moet hanteren, met welke technieken je een bosmaaier kan gebruiken, wat de veiligheidsinstructies zijn, ... maar ook wat de meest geschikte periodes zijn om te maaien.

- Doelgroep: Terreinpersoneel
- Praktische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 30/05/2023/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 30/05/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghes
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• PRAKTIJKOPLEIDING: METHODES VOOR ONKRUIDBESTRIJDING (A. LIESENBORGHES)

Aangezien het verboden is om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, blijft onkruidbestrijding de laatste optie wanneer de begroeiing onbeheersbaar wordt. Er zijn heel wat oplossingen om dit aan te pakken: schoffelen, met de hand uittrekken, een onkruidbrander gebruiken, ...

Tijdens deze opleiding leer je omgaan met de verschillende werktuigen voor onkruidbestrijding en wordt uitgelegd hoe je ze het best gebruikt. Ook de veiligheidsinstructies komen aan bod.

- Doelgroep: Terreinpersoneel
- Praktische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 18/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 18/04/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghes
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• PRAKTIJKOPLEIDING: SNOEIMETHODES: BOMEN, STRUIKEN EN HAGEN (A. LIESENBORGH)

Hagen, bomen en struiken vormen uitstekende schuilplaatsen voor heel wat stadsdieren: ze kunnen er een nest maken, ze vinden er beschutting en voedsel en ze gebruiken deze groene doorgangen om zich door de stad te bewegen. Het is belangrijk dat je leert beredeneerd te snoeien. Zo blijven de planten gezond, is hun opbrengst verzekerd en voorkom je ongelukken (planten die wegwijnen of afsterven, nesten die vernietigd raken, ...).

Tijdens deze opleiding leer je werken met een snoeischaar, een takkenschaar, een heggenschaar, ... Je krijgt ook te zien hoe je de snoei kan aanpassen door rekening te houden met de gesteldheid van de planten, hun groei en de meest gunstige snoeiperiodes. Ook de veiligheidsinstructies komen aan bod

- Doelgroep: Terreinpersoneel
- Praktische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 28/03/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 28/03/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• PRAKTIJKOPLEIDING: BEHEER EN ONTWERP VAN BLOEMPERKEN (A. LIESENBORGH)

Bloemperken geven vaak een meerwaarde aan de parken waar ze worden aangelegd. Ze kunnen ook zeer waardevol zijn voor de biodiversiteit. Maar je moet goed weten welke planten je gaat gebruiken: hebben ze nood aan licht, schaduw, een vochtige omgeving? Zijn ze bijvriendelijk?

Tijdens deze praktijkopleiding leer je de juiste soorten kiezen en aanplanten op basis van hun behoeften. Zo kan je bloemperken aanleggen die aangepast zijn aan de plaatselijke omstandigheden en tegelijk de bestuivende insecten een plezier doen.

- Doelgroep: Terreinpersoneel
- Praktische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 18/05/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 18/05/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• PRAKTIJKOPLEIDING: GRASPERKEN (A. LIESENBORGH)

In deze opleiding maak je kennis met de passende methodes om diverse terreinen in te zaaien: grasperken, bloemenweiden, maaibeiden, ...

Je leert hoe je de bodem vooraf kan bewerken met een grondfrees en op welke manier je een terrein efficiënt en gelijkmatig kan inzaaien.

- Public : Personnel de terrain
- Formation pratique
- Opleiding in het Frans: dinsdag 25/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 25/04/2023 13.00 - 16.00 uur
- Opleider : Alex Liesenborghs
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• ECOLOGISCH BEHEER VAN DE GROENE RUIMTEN: ALGEMEEN CONCEPT, OVERZICHT VAN DE TECHNIEKEN, REFLECTIE, PLANNING EN UITVOERING (3 U.) (V. VANPARYS - APIS BRUOC SELLA)

Ecologisch beheer betekent waar nodig maar ook zo weinig mogelijk onderhouden en zo geleidelijk evolueren naar ecologisch beheer, wat aansluit bij op de natuur gebaseerde oplossingen om zowel het onderhoudswerk te beperken als de biodiversiteit te bevorderen. Ecologisch groenbeheer kan worden toegepast in een tuin, een park of een gemeente.

Na een algemene inleiding over ecologie worden in de opleiding de grote principes en de voornaamste technieken van ecologisch beheer overlopen (bloemenweide, laat maaien, gedifferentieerd grasmaaien, mulchen, bodembedekkers, ecologische begrazing, ...) met de nodige algemene informatie voor de uitvoering ervan. Methodologische instrumenten en denkpistes worden besproken om in tijd en ruimte tot andere werkwijzen te komen.

- Doelgroep: 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 03/02/2023 09.00 - 12.00 uur/ 16/06/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleider : V. Vanparys - Apis Bruoc Sella
- Adres : Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

- **INVASIEVE PLANTEN EN HUN BEHEER (3 U.) (V. VANPARYS - APIS BRUOC SELLAS)**

Men gaat ervan uit dat slechts één op 1000 geïntroduceerde soorten invasief wordt. Wat moeten groenbeheerders weten om dit fenomeen onder controle te krijgen? De opleiding begint met een inleiding tot de onderliggende ecologische concepten, om de waarnemingen op het terrein beter te begrijpen. Vervolgens wordt ingegaan op de belangrijkste probleemsoorten in Brussel en op de informatie die nodig is om ze te beheren. Moet men ingrijpen? Hoe? Wanneer? De bestrijding van een invasieve plant kan ontmoedigend zijn, zoals in het geval van de Aziatische duizendknoop. Besluitvormingstools en feedback zullen aan bod komen. Ook de preventiebeginselen worden besproken.

- Doelgroep: terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 10/03/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleider : V. Vanparys - Apis Bruoc Sella
- Adres : Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

- **ALTERNATIEVEN VOOR PESTICIDEN: CURATIEVE EN PREVENTIEVE METHODEN TEGEN ONKRUID, INSECTEN EN ANDERE DIEREN, MET INBEGRIIP VAN EEN RATIONEEL ONTWERP VAN DE GROENE RUIMTEN (3 U.) (V. VANPARYS - APIS BRUOC SELLA)**

Sinds het verbod op pesticiden is de het beheer van adventieve soorten een uitdaging geworden voor de beheerders van openbare ruimten. Parallel daarmee en los van de wetgeving zetten de gevaren van pesticiden meer en meer particuliere beheerders ertoe aan over te schakelen op nieuwe praktijken. Maar hoe doeltreffend zijn thermische en mechanische onkruidbestrijdingsmiddelen? Hoe milieuvriendelijk zijn ze? Op basis van een uitgebreide feedback zal de opleiding de deelnemers helpen om de beste technieken voor hun situatie te kiezen, maar ook en vooral om anders te denken, in termen van preventie, om de werklast te beperken door middel van de reorganisatie en het ontwerp van de ruimten. Tijdens de opleiding zal ook kort worden ingegaan op de biologische bestrijding van insecten en knaagdieren.

- Doelgroep: terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 24/03/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleider : V. Vanparys - Apis Bruoc Sella
- Adres : Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• CIRCULAIR BEHEER VAN GROENAFVAL (3 U.) (D. MICHIELS - WORMS VZW)

Het afvoeren van plantaardig afval vraagt veel energie en tijd en veroorzaakt soms zelfs vervuiling. Tegelijk wordt organisch materiaal weggevoerd van plaatsen waar het soms het meest nodig is. Eigenlijk zou het groenafval van elke groene ruimte ter plaatse moeten kunnen worden beheerd, zelfs in de stad.

Tijdens deze opleiding overlopen we de vele mogelijkheden om groenafval zo lokaal mogelijk op te waarderen, met name door er compost of humus van te maken die de bodem kan doen heropleven en de planten gezonder kan maken. We bekijken welke technieken op het terrein kunnen worden toegepast om groenafval ter plaatse te hergebruiken en we belichten ook verschillende aspecten van compostering: buurtcomposteren, mesocomposteren, oppervlaktescomposteren, ...

We verwijzen naar bestaande initiatieven in Brussel om tal van ideeën aan te reiken voor een beter circulair beheer van groenafval.

Deze opleiding wordt gegeven door een composteringsdeskundige van Worms vzw/asbl, een Brusselse vereniging die alle initiatieven voor hergebruik van organisch materiaal in Brussel begeleidt, uitwerkt en ondersteunt.

- Doelgroep: terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 20/01/2023 09.00 - 12.00 uur/ 26/05/2023 09.00 – 12.00
- Opleiding in het Nederlands: vrijdag 26/05/2023 13.00 – 16.00
- Adres : Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• OPLEIDING IN BURGERWETENSCHAP (3 U.) (V. VANPARYS - APIS BRUOC SELLA)

Er zijn heel wat protocollen voor burgerwetenschap ontwikkeld waardoor elke geïnteresseerde persoon zelf wetenschappelijke gegevens kan verzamelen. Aan de hand van die gegevens kan iedereen de fauna en flora bestuderen, hun evolutie in de tijd en doorheen veranderende beheerspraktijken volgen, verschillende omgevingen vergelijken, ... Burgers kunnen zo vertrouwd raken met de biodiversiteit rondom zich en tegelijk zicht krijgen op de algemene gezondheid van het milieu.

In het theoretische deel van de opleiding wordt het algemene principe van burgerwetenschap uitgelegd, de wetenschappelijke relevantie ervan aangetoond (voorbeelden van mogelijke conclusies), een overzicht gegeven van de bestaande protocollen met tot slot enkele concrete voorbeelden. In het praktische deel van de opleiding gaan we op het terrein om enkele van deze protocollen toe te passen met behulp van ondersteunend materiaal aangeleverd door de ontwerpers ervan.

- Doelgroep: terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 28/03/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleider : V. Vanparys - Apis Bruoc Sella
- Adres : Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

DE VERDICHTTE STAD

• EIGENSCHAPPEN EN WERKING VAN HET STEDELIJK ECOSYSTEEM (3 U.) (A. LIESENBORGH)

Op het eerste gezicht lijkt de stedelijke omgeving niet erg biodiversiteitsvriendelijk. Ook al staan de fauna en flora hier voor grote uitdagingen, toch vormt de stad een lappendeken van micromilieus met heel specifieke eigenschappen waar de biodiversiteit zich in veel variaties kan ontwikkelen. De opleiding spitst zich toe op de eigenschappen en de werking van het stedelijk ecosysteem en behandelt de ecologie van de stad en de begrippen ecosysteemdiensten, landschapsstructuren en ecologische netwerken. We zullen ook het Brussels ecologisch netwerk onder de loep nemen.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 23/05/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 23/05/2023 13.00 - 16.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• STEDELIJKE BIODIVERSITEIT & 'OP DE NATUUR GEBASEERDE OPLOSSINGEN' (3 U.) (C. BIESMANS APIS BRUC SELLA)

Verstedelijkte gebieden worden heel vaak gezien als woestijnen op het vlak van biodiversiteit. Maar als je goed kijkt, zie je een heel ecosysteem met alle interacties die daarbij horen. Jammer genoeg gaan de meeste dier- en plantensoorten er sterk op achteruit. Sinds enkele jaren wordt almaar meer gesproken over 'Op de natuur gebaseerde oplossingen', want dit zou de remedie voor veel problemen kunnen zijn. Maar wat zijn die oplossingen dan en wat is er nieuw aan in vergelijking met vroeger? Hoe kunnen zij de vele problemen van stedelijke ecosystemen (hitte-eilanden, diversiteitsverlies, risico op natuurrampen, ...) oplossen? We gaan nader in op de verschillende manieren om een stad te vergroenen en hoe deze maatregelen via 'Op de natuur gebaseerde oplossingen' kunnen worden veralgemeend.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 9/12/2022 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

- **INLEIDING TOT EN UITDAGINGEN VAN DE BIODIVERSITEIT IN VERBAND MET DE BEBOUWING & AANPLANTINGEN EN VOORZIENINGEN VOOR DE FAUNA + DIAGNOSE (BAF+) (3 U.) (EGORCE)**

Naarmate woningen, kantoren en bedrijven verder gerenoveerd worden, raken ze steeds meer afgesloten met almaar minder mogelijkheden voor dieren om er onderdak te vinden, nesten te bouwen of zich voort te planten. Na een algemene inleiding over biodiversiteit in de stad wordt tijdens de opleiding overlopen waarmee rekening moet worden gehouden bij renovatie- of bouwprojecten, zowel om voldoende groen te voorzien (groendaken, groengevels, enz.) als om voorzieningen voor dieren te integreren (nestkasten voor vogels, vleermuiskasten, insectenhôtels). Er worden denkplaatjes en instrumenten aangereikt om al vroeg in de projectfase diervriendelijke oplossingen te bedenken.

- Doelgroep: 'Teamleider / deskundige'
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 06/06/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

- **INLEIDING TOT EN UITDAGINGEN VAN DE BIODIVERSITEIT IN VERBAND MET DE BEBOUWING & AANPLANTINGEN EN VOORZIENINGEN VOOR DE FAUNA (3 U.) (EGORCE)**

Naarmate gebouwen verder gerenoveerd worden en er nieuw gebouwd wordt, zorgen de bouwwerven zelf voor de vernietiging van dieren en hun nesten, maar raken gebouwen ook steeds meer afgesloten met almaar minder mogelijkheden om met dieren samen te leven. Na een algemene inleiding over biodiversiteit in de stad wordt tijdens de opleiding overlopen welke regelgeving van toepassing is op renovatie- of bouwprojecten, zowel om voldoende groen te voorzien (groendaken, groengevels, enz.) als om rekening te houden met dieren (respect voor broedperiodes, ordonnantie Natuurbehoud). Er worden denkplaatjes en instrumenten aangereikt om de regelgeving toe te passen en diervriendelijke projecten uit te denken.

- Doelgroep: Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 30/05/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• **METHODES VOOR DIAGNOSE VAN GEBOUWEN EN GROENE RUIMTEN: BAF+ EN ECOPOTENTIEEL & BIOLOGISCHE WAARDERING & DIAGNOSE VAN DIVERSITEIT IN GEBOUWEN (3 U.) (ECORCE)**

In de biologische dimensie van stadsinrichting komen twee disciplines samen: ruimtelijke ordening en conserveringsbiologie. In die optiek moeten de aan te leggen ruimten zo ontworpen worden dat zij habitats voor biodiversiteit vormen. Dit veronderstelt dat van bij de inrichtingsprojecten rekening wordt gehouden met biodiversiteit. Daartoe krijgen de partijen actief in stadsinrichting in deze opleiding instrumenten aangereikt om projecten uit te werken die rekening houden met de bestaande situatie, zoals de uitvoering van een fauna/flora-diagnose via online-kaarttools en het gebruik van BAF+. Zodoende kunnen ontwerpers en overheden die geen ecologische competenties hebben al enkele biodiversiteitsvriendelijke principes in hun projecten opnemen.

- Doelgroep: Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 17/01/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• **DIERVRIENDELIJKE RENOVATIE (3 U.) (ECORCE)**

Deze presentatie sluit aan op de opleiding over sensibilisering rond en integratie van biodiversiteit in gebouwen. Bedoeling is om aan de hand van enkele concrete situaties van renovatie te overlopen welke problemen zich op wettelijk of regelgevend vlak kunnen stellen bij projecten waarbij beschermde diersoorten betrokken zijn, zoals: de diagnose van aanwezige soorten in het gebouw, de bescherming van die soorten tijdens en na de renovatie, het volgen van de biologische kalender, het anticiperen op risico's, het voorzien van de nodige opvolging, sancties in geval van overtreding. Verder komen ook nog meer technische onderwerpen aan bod zoals: de behandeling van hout en meer bepaald dakgebinten, de keuze van isolatiematerialen en de almaar grotere glasoppervlakken.

- Doelgroep: Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: donderdag 19/01/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• ONDERHOUD VAN BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE VOORZIENINGEN (3 U.) (ECORCE)

Groenvoorzieningen moeten op de juiste manier onderhouden worden zodat zij en de structuren waarop ze aangebracht zijn duurzaam kunnen blijven bestaan en de aanwezige flora en fauna goed kunnen gedijen. Tijdens de opleiding worden de technische aanbevelingen overlopen waarmee bij het ontwerp van groendaken en groengevels en in het lastenboek rekening moet worden gehouden: onderhoudsschema en -frequentie, gehanteerde methodes, veiligheid, kosten, water- en elektriciteitsverbruik, enz. Op basis van een vergelijking van de investeringskosten kan er gekozen worden tussen de verschillende voorzieningen.

- Doelgroep: Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 16/05/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

STADSLANDBOUW

• BELANG VAN OPEN RUIMTEN: HAGEN (BIODIVERSITEIT + BARRIÈRE TEGEN VERVUILING), BLOEMENWEIDEN (3 U.) (A. LIESENBORGH)

Open ruimten vormen één van de rijkste ecosystemen in België. Ze hebben echter vaak te lijden onder ongunstige praktijken: overmatige bemesting, bodemverdichting, verwaarlozing, ... waardoor de biodiversiteit er drastisch is afgenomen.

Hagen dienen niet alleen om een terrein af te bakenen of voor de privacy. Ze zijn van groot belang voor de biodiversiteit en voor het ecologisch netwerk: groene doorgangen voor dieren, schuilplaatsen, voedsel, ...

In deze opleiding komen verschillende aspecten van deze open ruimten aan bod: wat is hun belang, hoe beschermen we ze, maar ook hoe creëren en onderhouden we ze op lange termijn...

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 10/01/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 10/01/2023 13.00 - 16.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• **GOEDE PRAKTIJKEN VOOR STADSLANDBOUW & ALTERNATIEVE BESTRIJDING - PRAKTIJKOPLEIDING (3 U.) (A. LIESENBOGH)**

Landbouw is in Brussel en omgeving in volle opmars: collectieve moestuinen, hydroponie, groenteteelt, gebruik van platte daken, ... En net als bij de landbouw op het platteland zijn er voor elk probleem allerlei oplossingen: gewasbeschermingsmiddelen (GBM), niets doen, iets tussenin? In deze praktijkopleiding overlopen we een aantal “good practices” om GBM en de gevolgen ervan te vermijden, de bodem te verrijken en te verluchten, ongewenste soorten te weren... Ook de verschillende alternatieve technieken voor de bestrijding van ziekten en parasieten komen aan bod.

- Doelgroep: Terreinpersoneel
- Praktische opleiding
- Opleiding in het Frans: dinsdag 28/02/2023 09.00 - 12.00 uur
- Opleiding in het Nederlands: dinsdag 28/02/2023 13.00 - 16.00 uur
- Adres: het adres zal later aan de deelnemers worden meegedeeld

• **BIOLOGISCHE STADSLANDBOUW: PRINCIPES, PRAKTIJKEN EN KENMERKEN VAN DE STEDELIJKE OMGEVING (3 U.) (F. LOHEST)**

Bedoeling van deze module is om inzichten omtrent stadslandbouw aan te reiken en toe te passen op de situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). We geven dus een voorstelling van de verschillende praktijken op het vlak van stadslandbouw die in BHG voorkomen. Ook de specifieke beperkingen van stadslandbouw komen aan bod zodat er een algemeen overzicht wordt gegeven van wat stadslandbouw in BHG precies omvat. Deze module is dus algemeen van aard. Er wordt een globaal beeld gegeven van de principes van stadslandbouw, de praktijken en de specifieke kenmerken (beperkingen in ruimte, regelgeving, mogelijkheden, enz.).

De inhoud wordt voorgesteld vanuit de specifieke invalshoek van duurzaamheid. Dit thema wordt benaderd vanuit verschillende uitdagingen die voor stadslandbouw gelden. Vervolgens overlopen we enkele praktijken die met elkaar kunnen worden vergeleken op een “duurzaamheidsschaal”. Voor elke praktijk worden concrete voorbeelden gegeven. Bovendien onderscheiden we ook de beperkingen en/of mogelijkheden van de stedelijke omgeving om te helpen bepalen welke praktijken gekozen en/of uitgevoerd kunnen worden.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; ‘Teamleider / deskundige’; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 10/02/2023 09.00 - 12.00 uur en vrijdag 02/06/2023 09.00 – 12.00
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• STADSLANDBOUW EN BIODIVERSITEIT (3 U.) (F. LOHEST)

We weten vrij goed welke impact de biodiversiteit op de landbouw heeft. Hoewel sommige soorten een negatief effect hebben (parasieten, ziekten, ...), hebben de meesten een vrij uitgesproken positief effect: bestuiving, biologische bestrijding van parasieten, betere verluchting en grotere vruchtbaarheid van de bodem, ... Toch kunnen bepaalde praktijken negatieve gevolgen voor die biodiversiteit hebben. Tijdens deze opleiding overlopen we verschillende praktijken die bevorderlijk en schadelijk zijn voor de biodiversiteit, met als doel tot een meer biodiversiteitsvriendelijke stadslandbouw te komen.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: vrijdag 07/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• STADSLANDBOUW: AANDACHT VOOR BESTUIVENDE INSECTEN (3 U.) (G. BIESMANS - APIS BRUOC SELLA)

We weten goed welke impact bestuivende insecten hebben en dit hoeft niet meer aangetoond te worden. Deze bestuivende soorten hebben echter te lijden onder allerlei factoren: verharding, gewasbeschermingsmiddelen, parasieten, ...

Maar wie zijn die bestuivers? Wat is hun echte impact? Wat hebben ze nodig? Hoe kunnen we ze beschermen en er zorg voor dragen? Dit zijn enkele van de thema's die tijdens deze opleiding aan bod komen.

- Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: Vrijdag 27/01/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

WATERSTAD

• GEÏNTEGREERD REGENWATERBEHEER EN GROENVOORZIENINGEN (3 U.) (STÉPHAN TRUONG - EGORCE)

Geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) laat toe om het regenwater op een duurzame manier te beheren door groenvoorzieningen aan te leggen zodat onze leefomgeving verbeterd en de natuur in de stad bevorderd kunnen worden. Deze opleiding biedt inzichten in de redenen waarom in stedelijke voorzieningen rekening moet worden gehouden met regenwaterbeheer en wat de kenmerken van geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) zijn in vergelijking met traditionele of zelfs zogenaamde alternatieve technieken. Op basis van concrete voorbeelden geven we antwoorden op vragen rond kosten, vergroening en onderhoud van GRB-groenvoorzieningen zodat ze duurzaam kunnen blijven bestaan en goed functioneren.

- Doelgroep : 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: Dinsdag 18/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

• PRAKTIJKOPLEIDING: VOORSTELLING VAN PROJECTEN

Geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) laat toe om het regenwater op een duurzame manier te beheren door groenvoorzieningen aan te leggen zodat onze leefomgeving verbeterd en de natuur in de stad bevorderd kunnen worden.

Tijdens deze opleiding brengen we een bezoek aan verschillende locaties om dit beheer in de praktijk te leren kennen. Op de diverse locaties komen verschillende thema's aan bod: de voordelen, de kosten van de installatie, het onderhoud van de voorzieningen en van het aanwezige groen...

- Doelgroep : 'Teamleider / deskundige'; Administratief beheerder
- Theoretische opleiding
- Opleiding in het Frans: Dinsdag 25/04/2023 09.00 - 12.00 uur
- Adres: Leefmilieu Brussel, Site Tour & Taxis – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel

INSCHRIJVING

[HTTP://WWW.NATURE-ACADEMY.BRUSSELS/](http://www.nature-academy.brussels/)

CONTACT

NATURE_ACADEMY@ENVIRONNEMENT.BRUSSELS